

Coronavirus ontnemt zuivelmarkt positieve flow

Maatregelen tegen verspreiding van het coronavirus zorgden tijdelijk voor lege winkelschappen

De zuivelmarkt was begin dit jaar positief gestemd, maar de wereldwijde uitbraak van het coronavirus zet daar een streep door. Het exacte effect op de zuivelafzet en de melkprijs is nog niet te voorspellen. Maar deskundigen zijn nog redelijk positief gestemd en hebben het voorlopig over ‘enkele centen’.

TEKST FLORUS PELLIKAAN

Veehouder moet ziekte melden **bij zuivelverwerkers**

Sinds 19 maart moeten veehouders die melk leveren aan FrieslandCampina en ziekteverschijnselen hebben die kunnen wijzen op het coronavirus, dit melden.

‘We bedoelen dan niet een keer hoofdpijn, maar echt de symptomen die duiden op het coronavirus COVID-19, zoals koorts en luchtwegklachten. Denk hierbij ook aan hoesten of kortademigheid’, vertelt Jan Willem ter Avest, woordvoerder van FrieslandCampina. Volgens Ter Avest is dit naast al bestaande

hygiëneregels een van de maatregelen om de gezondheid van medewerkers en andere melkveehouders te beschermen en om de verwerking van de melk niet in gevaar te brengen. ‘Het is niet dat we bij een zieke veehouder geen melk meer komen ophalen, maar we vragen onze leden-melkveehouders wel om extra maatregelen te nemen en informeren de chauffeur. We willen contact te allen tijde vermijden en vragen alle plekken waarmee een chauffeur in contact komt, zoals

deurkrukken, bedieningspanelen en dergelijke extra ter reinigen.’ Eerder verzocht ook Milcobel zijn leveranciers al om ziekte die kan wijzen op het coronavirus, te melden. Een aantal voerleveranciers deden kort voor het weekend hetzelfde in hun nieuwsbrief. Ook binnen de rest van het bedrijf heeft FrieslandCampina maatregelen genomen. ‘We vragen personeel bij binnenkomst eerst de lichaamstemperatuur te meten. Is er sprake van koorts, dan moeten ze direct naar huis.’

Inventarisatie **veterinaire hulpmiddelen voor humane zorg**

De beroepsorganisatie voor dierenartsen in Nederland, KNMvD, inventariseert en coördineert half maart de materialen en instrumenten die vanuit dierenartspraktijken ingezet kunnen worden in de humane zorg aan coronapatiënten. 'Je moet hierbij denken aan beademingsapparatuur, swops, beschermende kleding en mondkapjes', vertelt Joost van Herten, beleidsadviseur bij KNMvD. 'Niet alle hulpmiddelen zijn geschikt, maar er zijn typen beademingsapparaten die nu in

dierenklinieken aanwezig zijn en ingezet kunnen worden in de humane zorg. Mondkapjes die wij dierenartsen gebruiken, voldoen niet altijd aan de regels van het ziekenhuis, maar kunnen wel in de thuiszorg of in verpleeghuizen worden ingezet', zo stelt Herten.

De KNMvD verzamelt de hulpmiddelen niet, maar brengt wel de mogelijkheden in beeld, waarna vaak op lokaal niveau dierenartsen de humane zorg te hulp schieten.

De veterinaire zorg kan op dit moment volgens de landelijke richtlijnen nog wel doorgaan, zij het onder strikte hygiënevoorwaarden. 'We zien wel verschillen tussen dierenartspraktijken in de werkzaamheden die wel en niet worden gedaan. Er zijn praktijken die alleen spoedgevallen doen, andere voeren ook nog ander werkzaamheden uit. Dat kunnen dierenartsen voorlopig zelf beslissen, maar alles wel met inachtneming van de landelijke richtlijnen uiteraard', vertelt Herten.

De wereldwijde uitbraak van het coronavirus zorgt voor een ontwrichting van het maatschappelijk leven. Eentje die in de huidige tijd allang niet meer voor mogelijk werd gehouden. De praktische gevolgen worden overal gemerkt, ook op het boerenbedrijf. Adviseurs bellen in plaats van bezoeken, dierenartsen reduceren hun visites, veehandelaren rijden veel minder aan, enzovoort (zie kaders). Of het bij deze maatregelen, die gelden bij het ter perse gaan van dit artikel, zal blijven, hangt af van hoe het virus zich de komende tijd zal ontwikkelen.

Juist vanwege die onzekerheid vindt er in de toplagen van de melkveesector constant overleg plaats om de vinger aan de pols te houden en om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op ieder scenario. 'Met NZO hebben we binnen ZuivelNL twee keer per week contact om de situatie door te nemen over bijvoorbeeld of alle melk nog kan worden verwerkt. Op dit moment zijn daarmee nog geen problemen', vertelt Wil Meulenbroeks, vakgroepvoorzitter melkveehouderij bij LTO. 'Ook zijn er gezamenlijk protocollen uitgewerkt voor als er noodgedwongen een fabriek moet sluiten. De zuivelfabrieken hebben onderling goede afspraken gemaakt om de verwerkingscapaciteit dan nog beter te benutten en de melk over te nemen.'

Ook is er wekelijks contact met de Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi). 'Op dit moment is er nog geen enkel probleem met de beschikbaarheid van veevoergrondstoffen. Er is veel in voorraad en nog veel

onderweg. Concluderend kunnen we dus stellen dat het management op de melkveebedrijven op dit moment gelukkig nog niet te lijden heeft onder het coronavirus. Dat is in de glastuinbouw en akkerbouw wel anders.'

Marktfundamenten even uit beeld

De grote vraag die iedere betrokkene en melkveehouder in het bijzonder bezighoudt, is wat er met de melkprijs gaat gebeuren. 'Op dit moment zie je in de zuivelmarkt veel prijsbewegingen, maar die zijn door sentiment ingegeven. Er wordt niet meer gekeken naar de fundamenten in de markt en daardoor zijn er lastig voorspellingen te maken', zo stelt zuivelanalist Mark Voorbergen.

'Actueel zie je bijvoorbeeld dat in de Westerse wereld nauwelijks minder zuivel zal worden geconsumeerd, alleen verschuift de consumptie naar meer thuisconsumptie. Maar het is niet ondenkbaar dat de consumptie zelfs licht toeneemt, omdat mensen uit verveling ook meer gaan zuivelsnacken', zo analyseert Voorbergen. Hij geeft nog meer actuele marktveranderingen. Zo is in Azië de uitval van zuivel wel groot, omdat mensen daar normaal één tot twee keer per dag buitenshuis eten. De handel in halffabricaten naar Zuid-Duitsland en Noord-Italië is grotendeels stilgevallen. En in de Verenigde Staten is het schoolmelkprogramma heel groot, de vraag is wat de kinderen daar nu thuis gaan drinken.

'Al deze actuele zaken hebben invloed, maar normaliseren als de lijntjes met ziektegevallen weer gaan dalen en

Nukaprijs daalt, handel in kalfsvlees verschuift

Als gevolg van de coronacrisis is de prijs voor nuchtere kalveren de afgelopen week met 10 tot 20 euro gedaald. 'De handel verloopt wat stroever, met name doordat de afzet van rosévlees opstroomt', vertelt Berend Fokkens, veehandelaar en voorzitter sectorcommissie kalverhandel van Vee&Logistiek Nederland. 'Rosévlees gaat voornamelijk naar de horeca en die afzet is nu helemaal stilgevallen. Witvlees is meer voor de consumentenmarkt in Zuid-Europa en hoewel die landen zwaar

getroffen worden door het coronavirus, loopt die afzet nog goed door. Je ziet dat in de markt de structuren even weg zijn en dat heeft altijd effect op de prijs. Ook hebben alle maatregelen gevolgen voor de snelheid van slachten en het transport.'

Volgens Fokkens gaat het werk van de veehandelaren op dit moment met inachtneming van de algemene richtlijnen nog door. 'Maar iedereen minimaliseert wel het aantal bezoeken aan melkveebedrijven. Er zijn collega's

die inmiddels alles per telefoon doen, op het ophalen van de dieren na.'

Mocht de coronasituatie verergeren en de regels strenger worden, dan verwacht Fokkens dat veetransport wel door kan blijven gaan. 'Er is afgesproken dat de voedselvoorziening niet in het gedrang mag komen, dus dan moet er geslacht worden. Ook is de afvoer vanaf de bedrijven nodig om het dierenwelzijn te garanderen.'

Boerderijwinkels verkopen tot 50 procent meer als gevolg van de coronacrisis

In veel boerderijwinkels in Nederland en Vlaanderen is het sinds het begin van de coronacrisis alle hens aan dek. 'Gemiddeld genomen hebben onze Landwinkels een grote plus, tot wel 50 procent meer omzet', vertelt Wessel van Olst, voorzitter van de coöperatie Landwinkel. 'Enerzijds nemen bestaande klanten nu meer producten mee en daarnaast komen er ook extra nieuwe klanten. Mensen worden in een stedelijke omgeving geconfronteerd met lege schap-

pen en zoeken dan de boerderijwinkel op. Daarnaast willen mensen er door alle beperkingen wel een keer uit. Een bezoek aan de boerderijwinkel wordt als een uitje gezien.' Met name producten als aardappels, eieren en conserveren gaan hard, maar ook kaas wordt ingeslagen. Afgeraden wordt het bezoek aan de boerderijwinkel te combineren met een bezoek aan de boerderij. Ook in Vlaanderen is de kortenketenverkoop flink toegenomen. 'Mensen zoeken het dich-

ter bij huis en vermijden de grote mensengroepen in de supermarkten', verklaart Bart Thoelen, projectmedewerker van de Vlaamse organisatie Steunpunt Korte Keten. Volgens Thoelen doet deze trend zich wel vaker voor wanneer gezondheid en voeding een thema zijn in het publieke debat. 'Consumenten hebben toch al gauw het idee dat het eten gezonder is van de hoeveboerderij.' Ook de afzet van melk via melkautomaten pluste in de eerste dagen van de coronacrisis flink.

hopelijk is dat in het tweede kwartaal. Maar het zal vooral het langetermijneffect zijn dat de prijsontwikkeling gaat bepalen.'

De zuivelmarkt was volgens Voorbergen begin dit jaar positief gestemd. De zuivelvoorraden waren wereldwijd klein, vraag en aanbod waren redelijk in balans en een licht hogere prijs in het tweede kwartaal lag in het verschiet. 'Die kans is nu nul. Stabilisatie zou nu al positief zijn, maar een daling van enkele centen is ook reëel', zo stelt Voorbergen. 'In de EU was een economische groei van 1,4 procent verwacht, dat is nu een daling van 1 procent. En Azië is gevoelig voor economische vertraging. Als fabrieken kopje onder gaan, raken mensen werkloos. Daarnaast is er nog de lage olieprijs die in het Midden-Oosten voor minder besteedbaar vermogen zorgt.'

Bufferende maatregelen paraat

Ondanks de grote onzekerheden is Voorbergen redelijk positief over de zuivelmarkt en verwacht hij geen melkprijsclash. 'De eindconsumptie zal niet snel verminderen en gelukkig was de markt positief toen het virus zijn intrede deed.' Clemens van der Aa, sectormanager melkveehouderij bij Rabobank, deelt de positieve blik van Voorbergen. 'Blijft het bij de huidige maatregelen, dan zal de crisis zeker invloed hebben, maar blijft het redelijk beperkt en houden wij rekening met een melkprijsdaling van enkele centen. Op dit moment kan zuivel nog gewoon vrij de grens passeren en mensen moeten blijven eten en drinken.'

In een zwart scenario zijn exportbeperkingen of zelfs maatregelen tegen Nederland echter wel mogelijk. LTO anticipeert daarop. 'In deze situatie willen we geen paniek zaaien, maar wel actief vooruit denken. Daarom zijn we op Europees niveau in gesprek welke maatregelen bufferend kunnen werken voor de melkprijs. Indien nodig, behoort bijvoorbeeld private opslag van zuivel tot de mogelijkheden', aldus Meulenbroeks. Ook in overleg met de overheid zijn er gesprekken om via een borgstellingsfonds en noodfonds eventuele problemen in de melkveehouderij op te vangen.

Ook Rabobank volgt de situatie op de melkveebedrijven nauwlettend. 'Op dit moment mogen er op een gezond bedrijf nog geen problemen zijn, maar gaat de melkprijs enkele centen dalen, dan heeft dat gelijk invloed op de kaspositie van bedrijven. De buffers op de bedrijven zijn niet groot door de gestegen kostprijs in de afgelopen jaren. Ook zijn er bedrijven die bijvoorbeeld recent een investering hebben gedaan vanaf rekening-courant, waardoor de kaspositie nu een probleem kan worden', vertelt Van der Aa.

Daarom heeft Rabobank een aantal oplossingen paraat voor bedrijven die door het coronavirus in de problemen komen. 'Het gaat om maatwerk per bedrijf, maar we kunnen bijvoorbeeld uitstelling van aflossing verstrekken. Ook verruiming van rekening-courant of extra financiering is een optie. Ons uitgangspunt is om gezonde bedrijven door deze crisis te helpen.'

Insemineren en mpr door CRV gaan vooralsnog door

Fokkerijorganisatie CRV volgt de richtlijnen van de overheid en dat betekent dat vertegenwoordigers niet de boer op gaan. De dienstverlening naar de veehouder, zoals insemineren, mpr, bedrijfsinspectie en et-werkzaamheden gaan op 23 maart met inachtneming van strenge hygiënemaatregelen vooralsnog wel door. 'We willen zoveel mo-

gelijk bijdragen aan de continuïteit van de bedrijven en doen er dus alles aan om boeren te blijven beleveren en onze diensten te verlenen', stelt woordvoerder Charissa Hardenberg van CRV. 'Als buitendienstmedewerkers ziek of verkouden zijn, mogen ze niet de boer op. En als een veehouder geen bezoek wenst te ontvangen, respecteren we dat.'

Veehouders worden opgeroepen om zoveel mogelijk voorbereidende werkzaamheden te doen, zoals bijvoorbeeld koeien vastzetten en separeren. Zo hoeft er minimaal persoonlijk contact plaats te vinden. 'We houden de besluitvorming van de overheid continu in de gaten en publiceren eventuele veranderingen in de dienstverlening op de website.'